

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ETKİLİ ÖĞRETİM SEMİNERLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Rafet ÇEVİK¹, Nergis A. GÜREL¹, Kürşat ÇAĞILTAY², Tarkan GÜRBÜZ³

⁽¹⁾ Araş. Gör., Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi, ODTÜ, ANKARA, its@metu.edu.tr

⁽²⁾ Doç. Dr., Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, ODTÜ, ANKARA

⁽³⁾ Dr., Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, ODTÜ, ANKARA

Özet: Öğretim teknolojileri, uygun kullanıldıkları takdirde öğrencilere çeşitli öğrenme imkânları sunarak, öğretim kaynaklarını çeşitlendirmekte, öğrenim kalitesini arttırmakta ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkı sağlamaktadır. Bu katkının yüksek öğretime aktarılabilmesi için öğretim teknolojilerinin derslere entegre edilmesi ve öğretim üyeleri tarafından etkin olarak kullanılması gerekmektedir. Bu ihtiyaç doğrultusunda özellikle yurtdışında üniversiteler bünyesinde çeşitli destek merkezleri kurulmuştur. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde de 2005 yılında Rektörlüğe bağlı Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi kurulmuştur. Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi tarafından düzenlenen etkili öğretim seminerlerinin öğretim elemanları tarafından nasıl değerlendirildiği ve ne kadar yararlı bulunduğu belirlenmesi, gelecekte düzenlenecek seminerlerin kalitesini ve verimliliğini arttırabilmek açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada katılımcıların geri bildirimleri derlenerek seminerlerin ihtiyaçları ne kadar karşıladığı ve verimliliği değerlendirilmiştir. Geri bildirimlerde katılımcıların seminerlerden genellikle memnun ayrıldıkları gözlenmektedir. Üniversitelerin, “kaliteli eğitim” amacıyla öğrencilerine ve öğretim üyelerine teknolojik altyapı dâhilinde sunması gereken içeriğin öğretim teknolojileri destek ofisi ve benzeri ofisler tarafından sağlanabileceği açıktır. Etkili eğitim, üniversitelerin temel amacı ve öğretim sürecinin her aşamasında desteklenmesi gereken bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: etkili öğretim semineri, öğretim teknolojileri destek ofisi

Abstract: Instructional Technologies increase the quality of education, contribute to learning processes of students and diversify learning by offering new learning opportunities to students. To pass this contribution to the high education system, instructional technologies should be integrated to lessons and it must be used by instructors effectively. For this need, different support offices were setup especially in foreign universities. In Middle East Technical University, Instructional Technologies Support Office (ITS), which is dependent to the Presidency, were established in 2005. In order to increase the quality and efficiency of seminars which will be coordinated in future, it is important to determine the way in which instructors evaluated the effective education seminars which are organized by Instructional Technologies Support Office and how beneficial they are found. In this study, the efficiency and the level of satisfaction of seminars were assessed through compiling the feedbacks of participants. In feedbacks it's observed that participants were mostly gratified from the seminars. It is obvious that in the purpose of “qualified education”, the content-with respect to technological infrastructure-should be presented by Instructional Technologies Support Office (ITS) within the universities to their students and instructors. Effective education, the main goal of universities, is so fundamental that must be endorsed in each and every phase of teaching procedure.

Keywords: effective education seminar, instructional technology support office

GİRİŞ

Eğitim, kavram itibarıyla öğrenen ve öğretmenin ilişkisiyle meydana gelen iletişim modellerinden biridir. Eğitim sırasında uygun kullanılan araçlar ise iletişimin mümkün olmasını sağlamakla kalmayıp eğitimin kalitesini de arttırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında teknolojinin eğitim içindeki yeri yadsınamaz derecede önemlidir. Öğretim teknolojileri, öğrencilere çeşitli öğrenme imkânları sunarak, öğrenimi çeşitlendirmekte, öğrenim kalitesini arttırmakta ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkı sağlamaktadır. Gün geçtikçe ilerleyen teknolojinin eğitim ve öğretimde kullanılabilmesi açısından bu iletişim diline aşına olan gençlerle aynı dili konuşabilen eğitimcilere ihtiyaç vardır. Fakat yüksek öğretim kurumlarında, teknolojik altyapının geliştirilmesine rağmen, öğretim üyeleri öğretim

teknolojilerinin öğrenim süreçlerine katkısını göz ardı ederek geleneksel öğretim yaklaşımlarını tercih etmektedir (YÖK, 2007).

Prensky'nin (2001) tabiriyle “Dijital Göçmen” olan öğretim üyelerimiz yeni, dijital çağa ayak uydurabilmek için desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Ayrıca öğretim üyelerimizden daha erken yaşta teknoloji ile karşılaşmaları için daha şanslı olmalarına rağmen hala dijital göçmen sayılan öğrencileri ile ortak bir paydada birleşebilmeleri için aksanlarını hafifletmeleri gerekmektedir. Bir nesil daha ileri gidildiğinde “Dijital Yerli” olarak teknolojik dünyaya gözlerini açan bireylerle karşılaşmaktadır. Bu dijital yerlileri ile özellikle eğitim fakültelerinden mezun olan öğretmenler

genel olarak da akademik kariyer planlayan bütün üniversite mezunlarının arasındaki dil farkını azaltma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu aşamada özellikle öğretim teknolojilerinin öğretim üyeleri tarafından etkin olarak kullanılması ve öğretim teknolojileri ile desteklenmiş derslerin planlanması ve üretilmesi önem kazanmaktadır. Bu ihtiyaçlar ve YÖK ile ODTÜ stratejik planları doğrultusunda Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde 2005 yılında rektörlüğe bağlı Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi kurulmuştur.

Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi, eğitimde teknolojilerinin ODTÜ'de ve ülkemizde öğrenciler ve öğretim görevlileri tarafından kullanımının yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğretim elemanlarının katılabileceği etkili öğretim seminerleri düzenlenmekte, lisans ve lisansüstü derslerin teknoloji yardımı ile daha etkili sunulmasına destek verilmekte, öğretim ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımı konusunda akademisyenlere ve öğrencilere teknik destek verilmektedir. Ayrıca ulusal ve uluslararası projeler yürütülmektedir. Bu kapsamda Türkiye Bilimler Akademisi tarafından yürütülen Açık Ders Malzemeleri Projesi'nin ODTÜ ayağı Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi tarafından devam ettirilmektedir. Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi'nde 2 öğretim üyesinin koordinatörlüğünde 2 araştırma görevlisi ve öğrenci asistanlar görev yapmaktadır.

Bu çalışma, Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi tarafından düzenlenen etkili öğretim seminerlerinin öğretim elemanları tarafından nasıl değerlendirildiği ve ne kadar yararlı bulunduğu belirlenmesidir. Elde edilen sonuçlar, var olan seminerlerin kalitesinin ve verimliliğinin artırılması ve etkili eğitim seminerleri düzenlemeyi düşünen kurumlar için de seminerlerin planlanması ile geliştirilmesi aşamasında yol gösterici olması açısından önem taşımaktadır.

Etkili Eğitim Seminerleri

Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi tarafından 2007-2009 yılları arasında:

- Macromedia Flash MX/Adobe Flash CS3 yazılımı ile etkili öğretim materyali hazırlama,
- Ders yönetim sistemi (METU Online-Netclass) kullanımı,
- İnternet sitesi hazırlama ve öğretim materyallerinin internet üzerinden yayınlanması,
- LATEX,
- Etkili sunum teknikleri ve MS PowerPoint kullanımı,
- ODTÜ'de öğretim amaçlı kullanabileceğimiz teknolojik imkânlarımız,
- Video hazırlama ve öğretim materyali olarak kullanma,
- İntihal tespitinde teknoloji kullanımı ve Turnitin yazılımı

konulu seminerler düzenlenmiştir. Seminerler öğretim üyelerine yönelik hazırlanmakla birlikte kontenjan problemi olmadığı sürece araştırma görevlilerinin de katılımına açılmaktadır. Flash yazılımı dışındaki seminerler ortalama 3 saat sürmekte ve tek oturum olarak gerçekleştirilmektedir. Flash yazılımı semineri ise iki saatlik 3 oturumdan oluşmaktadır. Seminerlerde katılımcıların da aktif katılımları öğrenme açısından önemli olduğu için, yazılımların tanıtılmasının yanı sıra uygulamalı örnekler yapılmaktadır. Uygulamaların yapılabilmesi için her katılımcının kullanabileceği bir bilgisayarının olması gerekmektedir. Bu imkânı sağlayabilmek için seminerler üniversitemizde bünyesindeki akıllı sınıf veya bilgisayar donanımlı seminer odasında gerçekleştirilmektedir. Katılımcılara her oturum ile ilgili konuları ve yapılan uygulamaların işlem adımlarını içeren seminer notları dağıtılmaktadır. Seminer notları hem katılımcıların semineri daha rahat takip etmelerini sağlamak hem de seminer sonrasında kendileri çalışırken başvurabilecekleri bir kaynak olmaktadır. Seminerlerde sunum yapan kişinin dışında katılımcılara uygulamalarda yardımcı olmak için görevli veya görevliler bulunmaktadır.

Öğretim elemanlarının gönüllü katılımı ile gerçekleştirilen seminerlerinin sonunda, katılımcıların seminer ile ilgili görüş ve önerileri alınmakta ayrıca yeni seminer konularının belirlenmesi amacıyla öğretim üyelerinin ihtiyaçları sorulmaktadır. Bu bilgiler elektronik ortamda katılımcıların doldurduğu bir geri bildirim anketi ile toplanmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, ODTÜ Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi tarafından Şubat 2007 ile Nisan 2009 arasında öğretim üyelerinin katılımları için düzenlenen 23 adet etkili eğitim seminerleri hakkında katılımcıların görüşleri incelenmiştir. Seminerlere katılan öğretim üyelerinin görüşleri elektronik ortamda yayımlanan geri bildirim anketi ile toplanmıştır. 131 adet geri bildirim anketi derlenmiş ve seminerlerin ihtiyaçları ne kadar karşıladığı ve verimliliği değerlendirilmiştir.

Geri bildirim anketi 7 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular ile seminerin katılımcının beklentilerini ne düzeyde karşıladığı (yetersiz, orta, iyi ve çok iyi), seminerin katılımcının ihtiyaç duyduğu bilgilerin ne kadarını içerdiği, seminer veren kişinin öğretim yöntemleri ve materyalleri hakkındaki görüşler, seminer süresi ile ilgili görüşler, ele alınan konular ile ilgili öneri ve görüşler, iyileştirme için öneriler ve seminer önerileri ile ilgili bilgi ve görüşler toplanmaktadır.

Her seminer sonunda katılımcıların Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi'nin internet sayfasında bulunan geri bildirim anketini doldurmaları istenmektedir. Tercih eden katılımcılar seminer salonundan ayrılmadan önce anketi cevaplamakta, isteyen katılımcılar ise anketi sonradan doldurabilmektedirler. Geri bildirim anketleri ofisin

elektronik posta grubuna otomatik olarak gönderilmektedir. Bu çalışma için e-posta grubunun arşivleri taranmış ve geri bildirim anketlerinin sonuçları toplanmıştır.

BULGULAR

Derlenen geri bildirim anketleri incelendiğinde, seminerlerin beklentileri karşılama konusundaki yeterliliği, katılımcıların %33'ü tarafından çok iyi ve %40 tarafından iyi olarak değerlendirilmektedir. Katılımcıların %8'i ise beklentilerinin orta düzeyde karşılandığını belirtmiştir. Orta düzey olarak değerlendiren katılımcılar, ileri düzey bir sunum beklediklerini fakat seminerin seviyesini düşük bulduklarını vurgulamıştır.

Seminerlerde ele alınan konular ile ilgili katılımcı görüşleri incelendiğinde katılımcıların genel olarak içerikten memnun olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra uygulamaya daha çok zaman ayırma ve örnekleri artırma gerekliliği ortaya konmaktadır.

Katılımcıların %63'ü ortalama 3 saatlik seminer sürelerinin yeterli olduğunu belirtmiştir. İkişer saatlik 3 oturum olarak düzenlenen Flash yazılımı seminerine katılanların %45'i tarafından oturum sürelerinin yeterli olduğu fakat oturum sayısının az olduğunu şekline yorumlanmıştır.

Seminerlerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için katılımcılar, grupların bilgi seviyelerine göre oluşturulmasını, örnek sayısının artırılmasını, birden fazla oturumlu seminerlerde içeriğin oturumlar arasında eşit dağıtılmasını ve seminer notlarının seminer öncesinde katılımcılara ulaştırılması önermişlerdir. Bunların aynı sıra giriş seviyesinde verilen seminerlerin ileri düzey seminerlerinin de verilmesinin yararlı olacağı belirtilmiştir. Ayrıca seminerlerin İnternet üzerinden canlı yayınlanması da katılımcılardan gelen iyileştirme önerileri arasında yer almaktadır.

Seminerleri veren kişilerin iyi hazırlanmış olduğu belirtilmiş ve sunum yapan kişi dışında katılımcılara uygulamalar sırasında destek veren kişilerin bulunmasının seminerin takip edilebilmesi açısından yararlı olduğu vurgulanmıştır.

Katılımcılar, Excel, Dreamweaver ve Flash gibi yazılımlarının kullanımı ile ilgili seminerler istemekte ve verilen seminerlerin ileri düzey uygulamalarının da yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Yazılım uygulamaları dışında uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerle ilgili seminerlerin yararlı olacağı belirtilmiştir. Ayrıca katılımcıların daha önce yapılmış olan seminerlerin tekrarlanması isteği dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Etkili eğitim seminerleri katılımcıların seminerlerden olumlu görüşlerle ayrıldıkları görülmektedir. Bu

seminerler hazırlanırken göz önünde bulundurulması gereken önemli noktalar; katılımcıların ihtiyaç duydukları konuların belirlenmesi, konu ile ilgili ön hazırlık yapılması, katılımcıların konu ile ilgili bilgi seviyelerine göre gruplanması seminer notlarının kolay takip edilebilir ve anlaşılabilir hazırlanması olarak sıralanabilir. Seminer sırasında da seminer notlarındaki akışın takip edilmesi, çeşitli uygulamalar yapılması ve uygulamalar yapılırken sunum yapan kişi dışında katılımcılara destek olacak kişilerin bulunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca seminerin düzenleneceği fiziksel ortamın seminer ihtiyaçlarını karşıladığından emin olunmalıdır. Seminer sırasında karşılaşılabilecek teknik aksaklıklar katılımcıların memnuniyetlerini düşürmektedir.

Öğretim Teknolojileri'nin yüksek öğretimde kullanımını arttırmak için gerekli olan eğitimlerin, öğretim elemanları açısından önemini büyük olduğu ve eğitimin kalitesinin yükseltilmesinde anahtar rol üstlendiği görülmektedir. Seminerler, basılı, görsel ve elektronik yayınlar ve birebir destek sayesinde öğretim elemanlarının ihtiyaç duyduğu konular daha ulaşılır hale gelmiş ve öğrencilerin öğrenim süresince aldıkları eğitimin kalitesini de arttırması beklenmektedir.

ÖNERİLER

Fiziksel olanaksızların ortadan kaldırılması ve seminerlerin daha fazla kişiye ulaşması için seminerlerin internet üzerinden yayınlanabilir. Ayrıca seminerlerde video kaydı yapılarak, seminerlere zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın ulaşılması sağlanabilir.

Üniversitelerin, "kaliteli eğitim" amacıyla öğrencilerine ve öğretim üyelerine teknolojik altyapı dâhilinde sunması gereken içeriğin öğretim teknolojileri destek ofisi ve benzeri ofisler tarafından sağlanabileceği açıktır. Öğretim Teknolojileri, Etkili Eğitim veya Eğitim Teknolojileri kavramlarını bünyesinde barındıran merkezlerin varlığı Türkiye'deki eğitim kalitesini de arttıracak ve hem öğretim üyelerinin hem de öğrencilerin klasik yöntemlerden arınarak eğitim/öğrenim hayatlarını sürdürmelerine azımsanamaz bir katkı sağlayacağından "etkili eğitim" üniversitelerin temel amacı olmalı ve öğretim sürecinin her aşamasında desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On The Horizon*, 9 (5).
<http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>

YÖK, Türkiye'nin Yüksek Öğretim Stratejisi, Şubat 2007, Ankara
http://www.yok.gov.tr/component/option,com_docman/ask.doc_download/gid,78/Itemid,215/lang,tr/

ÖZGEÇMİŞLER

Rafet ÇEVİK

24.08.1982 tarihinde Erzincan'da doğdu. ODTÜ Felsefe bölümünden 2008 yılında mezun oldu. ODTÜ Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi'nde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Nergis Ayşe GÜREL

16.01.1984 tarihinde Ankara'da doğdu. ODTÜ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünden 2005 yılında mezun oldu. ODTÜ Eğitim Bilimleri bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim dalında yüksek lisans programına devam etmektedir. ODTÜ Öğretim

Teknolojileri Destek Ofisinde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Kürşat ÇAĞILTAY

Doç.Dr. Kürşat Çağiltay, ODTÜ Matematik bölümünden Lisans, Bilgisayar Mühendisliği bölümünden Yüksek Lisans dercesine sahiptir. ABD'nin Indiana Üniversitesinde Öğretim Teknolojileri ve Bilişsel Bilimler alanlarından çift doktora derecesi almıştır. Halen ODTÜ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde öğretim üyesi olup Öğretim Teknolojileri Destek Ofisi koordinatörlüğünü sürdürmektedir.

Dr. Tarkan GÜRBÜZ

Tarkan Gürbüz ODTÜ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmakta ve Öğretim Teknolojileri Destek Ofisinde yardımcı koordinatör görevini sürdürmektedir. ODTÜ Matematik Bölümü'nden lisans, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nden Yüksek Lisans

ve Doktora derecelerine sahiptir. Ayrıca İtalya'da MIB School of Management MBA derecesini almıştır. Bilgi ortamlarının öğretim ve teknik tasarımı uygulamaları ve bunların farklı eğitim sistemlerinde organizasyonel entegrasyonu, uzaktan eğitim ve e-öğrenme, çoklu ortam (multimedia) uygulamaları, insan ve bilgisayar etkileşimi, öğretmen eğitimi, bilgi yönetimi, yaratıcılık ve inovasyon konularında çalışmaktadır.